

Carmen laulab jahedast ilust

FOTO: RENE SUURKAEV

Peaproovi astus Carmenina lavale Helen Lokuta (keskel).

A*

Arvustus

Ruth Alaküla, ERR-i toimetaja
Andres Laasik, toimetaja

Estonia laval näeb jälle realismi. Bizet' „Carmen” on üles ehitatud nii, et nähtavale tõuseb püüdlus elu vormide poole. Nii palju kui see ooperis üldse võimalik on.

Esialgne ooperiredaktsioon, kus on võrdlemisi palju sõnal põhinevat dialoogi, erineb oluliselt sellest tuttavast „Carmenist”, mida enamik ooperisõpru on näinud juba õige mitu korda ja mis on juba mällu sööbinud. See sõnalavastusteatri katketega teos on hoopis teise rütmiga, vähem hoogne, vähem meeleolukas. Või siis pole lavastaja ja dirigent suutnud muusikalise mõttelõnga katkemist kuidagi plusspoole peale välja mängida.

Hoolikalt paika pandud „Carmeni” lavastusstseenides puudub väline efekt, laval toimuv on kuidagi eluliselt adekvaatne. Lauljate liikumises puudub rõhuasetus peategelastele, nii et Carmen (Helen Lokuta) kaob tubakavabrikutüdrukute massist-

Arvustus

Ruth Alaküla, ERR-i toimetaja
Andres Laasik, toimetaja

Estonia laval näeb jälle realismi. Bizet' „Carmen” on üles ehitatud nii, et nähtavale tõuseb püüdlus elu vormide poole. Nii palju kui see ooperis üldse võimalik on.

Esialgne ooperiredaktsioon, kus on võrdlemisi palju sõnal põhinevat dialoogi, erineb oluliselt sellest tuttavast „Carmenist”, mida enamik ooperisõpru on näinud juba õige mitu korda ja mis on juba mällu sööbinud. See sõnalavastusteatri katketega teos on hoopis teise rütmiga, vähem hoogne, vähem meeleolukas. Või siis pole lavastaja ja dirigent suutnud muusikalise mõttelõnga katkemist kuidagi plusspoole peale välja mängida.

Hoolikalt paika pandud „Carmeni” lavastussteenides puudub väline efekt, laval toimuv on kuidagi eluliselt adekvaatne. Lauljate liikumises puudub rõhuasetus peategelastele, nii et Carmen (Helen Lokuta) kaob tubakavabrikutüdrukute massisteeni ära ja torkab silma alles siis, kui ta oma „Habanera” vala lööb.

Lokuta lauldud Carmen on ilus. Mitte niivõrd taltsutamatu või paheline, kuivõrd ilus. Seekordne mustlastüdruk on oma plastikas habras ja graatsiline, see ilu poole püüdlumine kajastub ka vokaalis. Carmen on lauldud enesekindlalt ja vabalt, mitte pealetükkivalt jõuliselt. Ja samal ajal on selline Carmen kuidagi jahe. Võluv ja ilus, kuid mingi eriline meestemagnet, nagu see tegevuse järgi paista võiks, ta ei ole.

Nimitegelase kõrval on seekord tugevamal moel esil teine

Peaproovis astus Carmenina lavale Helen Lokuta (keskel).

armastaja Micaëla. Heli Veskus laulab noort meespeategelasse armunud külaneiu dramaatilise jõuga. Temas on tahtmist oma armastuse pärast võidelda. Oma suuri aariaid laulab ta laval ükski ja nii on tal kergem ennast laval maksma panna kui teistel peaosalistel, kes kipuvad massistseenide sisse ära kaduma.

Head osatäitmised

Estonia teater käis esietendusel don Joséna välja oma esitenori Mart Madiste, kes tõestas arenevamisvõimelisust. Kui esietenduse alguses tunduski Madiste veidi nasaalne ja kitsas tenoritämber esimese armastaja jaoks oota-

matu, siis etenduse jooksul tuli Madiste laulu õrnust ja kirge, mis hajutasid igasugused kahtlused rolli sobivuse suhtes. Estonia

Lokuta Carmen on ilus. Mitte niivõrd taltsutamatu või paheline, kuivõrd ilus.

nia teater sai „Carmeni” oma jõududega tehtud.

Don José stseen Carmeniga, kus neiu meelitat sõjameest deserteerima, toimib tõhusalt. Sealt alates läheb ooperi peamine armastusintriigi tõusvas jões.

Rauno Elp laulab Escamillona toreadoori laulu justkui ülemäärase pinge all olles. Selle rolli taga peituv vägi jäi valla päästamata. Ent Escamillo on lavaliselt erk ja liikuv. Temas on enesekindlust, kui ta Carmenit meelitada püüab.

Kostüümide ja rekvisiitide järgi otsustades kuulub Estonia teatri „Carmeni” 19. sajandi lõppu ja mitte algusesse, mil toimus Prosper Mérimée jutustuse lugu. Lavastusel on romantilist hõngu kandeav lavakujundus, mille ruumilahendused on ooperlikud ja võimaldavad huvitavaid misanüstseene. Sealjuures võimaldab see lavakujundus hu-

vitavaid valguslahendusi, kuigi teatud arenguruum on siingi.

Lavaline realism avaldus ka võitlussteenides, mis olid teostatud lennukalt. Samal ajal mõjus see elulise tõe taotlus veidi kentsakalt. Ooperi tinglikus maailmas on ülipüüdlikult teostatud löömised ja pussitamised kui võõrkeha. Realismi argisus pigem madaldas ooperi ülevaid tundeid.

Orkester kõlas valdavalt hästi. Pingutati, et korvata dialoogistseenidest tingitud ärakukkimist rütmides. Siiski käis trupil stilistiliselt segasevõitu lavastuse kooshoidmine seekord üle jõu. ●

Ooper

„Carmen”

- Muusika: Georges Bizet
- Libreto: Henri Meilhac ja Ludovic Halévy
- Dirigendid: Risto Joost, Mihhail Gerts, Jüri Alperden
- Lavastaja: Walter Sutcliffe (Inglismaa)
- Kunstnik: Liina Keevallik
- Valguskunstnik: Maldar-Mikk Kuusk
- Osades: Helen Lokuta, Mart Madiste, Rauno Elp, Fulvio Oberto, Albina Kotšetova, Jassi Zahharov jt